

PLAN

Verksamhetsplan 2025

Energicentrum Gotland

Fastställt av Välj ett objekt

Framtagen av
regionstyrelseförvaltningenregionstyrelseförvaltningen

Datum 2024-12-19

Gäller 2025

Ärendenr RS 2025/2573

Version [1.0]

Region Gotland

Besöksadress Visborgsallén 19

Postadress SE-621 81 Visby

Telefon +46 (0)498 26 90 00

E-post regiongotland@gotland.se

Org nr 212000-0803

Webbplats www.gotland.se

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	3
2. Nulägesanalys	4
2.1 Omvärldsspaning	4
2.2 Nulägesbeskrivning	6
2.3 S W O T	6
STYRKOR	6
SVAGHETER	6
MÖJLIGHETER	6
HOT	6
2.4 Nulägesanalys	7
3. Syfte och roll	8
3.1 Syfte	8
3.2 Roll	8
4. De fyra naven (verksamhetsområden)	9
4.1 Mobilitet	9
4.2 Energiproduktion och energigemenskaper	9
4.3 Energieffektivisering	9
4.4 Lagring och flexibilitet	9
5. Målsättningar	10
5.1 Vision och övergripande mål	10
5.2 Delmål	10
5.3 Insatser 2025	12
6. Målgrupper	16
6.1 Primära - direkt kommunikation	16
6.2 Sekundära – främst indirekt kommunikation via partners	16
7. Övergripande aktivitetsplan	16
7.1 Q1 2025	16
7.2 Q2 2025	16
7.3 Q3 2025	17
7.4 Q4 2025	17
7.5 Löpande under året:	17
8. Referensgrupp	18
8.1 Gruppens syfte och mandat	18
8.2 Referensgruppens representanter	18
9. Bemanning	18
10. Verksamhetsplatser	19
11. Finansiering	19

1. Inledning och bakgrund

2016 beslutades att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Utsläpp från verksamheter inom Sveriges gränser ska då vara minst 85 procent lägre än 1990. Den regionala utvecklingsstrategin "Vårt Gotland 2040" samt länets energi- och klimatstrategi "Tillsammans mot 2030" anger som mål att Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen.

Gotland har satt ambitiösa mål för att ställa om till ett hållbart energisystem och har sin styrka i goda förutsättningar för produktion av förnybar energi, ett starkt entreprenörsdriv samt engagerade medborgare och organisationer. Överföringskapacitet, regional nätkapacitet och lagring är frågor som är fortsatt viktiga för att det gotländska energisystemet ska utvecklas robust och flexibelt. Nyckeln till en framgångsrik omställning ligger i ett nära och långsiktigt samarbete mellan alla som är aktiva och verkar på Gotland, såväl besökare, boende, föreningar som företag och offentliga organisationer.

Region Gotland har, i samarbete med alla berörda aktörer på Gotland, etablerat ett genomförandeprogram för klimat-, miljö- och energi i syfte att konkretisera arbetet mot målen i den regionala utvecklingsstrategin. Energicentrum Gotland, fortsättningsvis benämnt Energicentrum, utgör en aktiv del att stötta genomförande hos allmänhet och näringsliv på ön.

Energicentrum har i hög grad sitt ursprung, som koncept, i den färdplan som etablerades för de tidigare uppdraget Energipilot Gotland. Då som ett uttryck för den dialog som fördes mellan Energimyndigheten och berörda aktörer på Gotland.

2. Nulägesanalys

2.1 Omvärldsspaning

Den övergripande uppfattningen på Gotland är att det finns ett brett stöd för energiomställningen och satta mål på området i den Regionala utvecklingsstrategin. Detta har dock inte mätts utan får ses som en uppfattning givet det engagemang vi mött och möter från aktörer och allmänhet.

Forskningen i förstudien "Lokal marknad i energiomställningen" (2020) gör tydligt gällande att energiomställningen i hög grad är en social process. Där belyses också att en mellanaktör, som Energicentrum, har en roll att fylla på framförallt tre sätt;

1. genom att initialt hjälpa till att koordinera och skapa samstämmighet mellan olika aktörer kring riktlinjer, mål och prioriteringar,
2. genom att skapa stöd, kontakter och partnerskap och
3. genom att skapa platser och möten för kapacitetsuppbyggnad och utbyte av erfarenheter.

EU:s klimatmål och direktiv är fortsatt drivande för omställningen i Europa, inkluderande Sverige, även om det förväntas att det politiskt kommer tonas ner något kommande mandatperiod till följd av att många medlemsländer upplever att takten är för hög. Ett direkt uttryck för detta är diskussionerna kring fordon med förbränningsmotorer där stor del av europeisk bilindustri nu vill skjuta på sitt deadline för produktion av fossildrivna personbilar 2035.

Nuvarande energi- och klimatpolitik i Sverige kännetecknas av att Sverige inte ser ut att nå uppsatta klimatmål och att man gått från att vara ett land i framkant till att nu riskera att inte uppnå överenskomna krav.

Bilden av en enad regionalpolitik som prioriterar omställning till ett hållbart samhälle kvarstår för Gotland. Det faktum att Region Gotland väljer att föra fram ett tredje styrkeområde benämnt "Näringslivets energiomställning" i tillägg till Besöksnäring och Mat- och livsmedelsproduktion, är också ett tydligt uttryck för detta. Under 2020 erkände även Regionfullmäktige status *klimatnödläge* för Gotland. I Regionfullmäktiges prioriteringar för mandatperioden inkluderas även arbete för "en skyndsam energi- och klimatomställning".

Regelfrågan kring energidelning är fortsatt en hämmande faktor för en utveckling av samägda energilösningar. Relevant för energidelning är Förnybartdirektivet och Elmarknadsdirektivet. Dessa direktiv introducerar nämligen begreppet energigemenskaper, som är juridiska personer som kan bestå av EU-invånare, företag och organisationer. Möjliggörande regelverk för energigemenskaper skulle ha införts i Sverige sedan flera år tillbaka, men inga anpassningar har hittills gjorts i svensk lag. Bristen på tydliga definitioner, juridiska personer och regelverk för detta har gjort att energigemenskaper, en central del i EU:s strategi för den gröna omställningen och medborgarengagemang, knappt förekommer i Sverige. Under 2024 har vi dock sett signaler på att frågan kommer att prioriteras högre även i Sverige.

Det råder fortsatt oklarhet kring Heidelberg Cements täktillstånd vilket kan fördröja ett investeringsbeslut för Carbon Capture and Storage (CCS)-anläggning. Officiellt kvarstår dock deras ambition att vara klimatneutrala 2030.

Färjetrafiken för perioden 2027 till 2035 (2037) är upphandlad och avseende utsläpp ställs krav om 30 procents minskning jämfört de villkor som upphandlades inom innevarande kontraktperiod. Det innebär i praktiken att kommande krav uppfylls genom att exempelvis driva färjorna på naturgas med viss inblandning av biogas. Nuvarande operatör, Destination Gotland, vidhåller dock en ambition att kommande färjor ska rustas med teknik som möjliggör vätgasdrift.

Vad gäller omställning inom mobilitet på Gotland sker inte den i den takt som krävs för att nå målet om 70 procents utsläppsreduktion 2027.

Svenska Kraftnät har föreslagit att bygga två 220 kV sjökablar mellan Gotland och fastlandet. Färdigställandetid är inte formellt kommunicerad men förmodas bli 2030.

Svenska kraftnät inför i oktober 2024 så kallad ”flödesbaserad kapacitetsberäkning”. Metoden syftar till att ytterligare öka utnyttjandegraden i elnätet, vilket i sig väntas leda till ökad utjämning av elpriser, både inom Sverige och inom Europa. Analysen säger att detta kan leda till vissa prishöjningar även om de beräknas bli små i elområde SE3, som Gotland tillhör.

Försvarsmaktens bedömningar utgör fortsatt en försvårande omständighet för utbyggnad av förnybar kraftproduktion. Från initiativ som solcellsanläggningar på hushållsnivå till havsbaserade vindkraftsparker upplevs en svårighet att nå lösningar som accepteras av Försvarsmakten. Etableringen av rådet GAIST, en förkortning av "Gotland accelererar i samverkan för grön tillväxt", där bland annat Försvarsmakten ingår, möjliggör tätare dialog och diskussion kring dessa frågor framöver.

Det faktum att Gotland inte ingår i det svenska stamnätet gör att vi står utanför handel i de stödtjänster som Svenska Kraftnät har. Det hämmar investeringar i lagringskapacitet på Gotland.

14 stycken havsbaserade vindkraftsparker, varav sex stycken i Gotlands närområde, avlogs under november 2024 av regeringen med hänvisning till konflikt med rådande försvarsintressen.

Energimyndigheten har under 2024 utrett strukturen för energi- och klimatrådgivningen i Sverige och lämnade i september ett förändringsförslag till energidepartementet. Förslaget föreslår förändringar som för Gotland kan innebära mindre personlig rådgivning (möten) och eventuellt förändrad storlek på anslag. Eventuella förändringar förväntas träda i kraft först 2026.

NODE Gotland, med fokus att verka för större förflyttningar som kraftigt minskar Gotlands koldioxidutsläpp, är etablerad i projektform hos Science Park Gotland sedan 1,5 år. Under 2024 etablerades även projektet Energiön Gotland med syfte att verka för en utbyggnad av storskalig förnybar energiproduktion på/kring Gotland.

2.2 Nulägesbeskrivning

- Energicentrum har funnits i snart fyra år och är en enhet inom Region Gotland/Regionstyrelseförvaltningen/avdelningen Regional utveckling.
- Organisationen består i dag av nio personer varav sex tjänster är projektfinansierade.
- Den externa kommunikationen bedrivs via egen webbplats, konton på Facebook, LinkedIn, Instagram, YouTube, regelbundet nyhetsmejl samt genom andra aktörers kanaler.
- Energicentrums finansiering består i dag av basanslag om 3,9 msek.
- Energi- och klimatrådgivningens finansiering består av årligen sökta stöd från Energimyndigheten. Det är i skrivande stund oklart när utlysning för 2025 sker och vilken omfattningen blir.
- För 2025 bedrivs i nuläget fyra projekt där Energicentrum är ägare respektive större deltagare. Dessa är RURACTIVE (landsbygdsutveckling inom energi/mobilitet), FAKTUM(Framtiden är AKTiva Ungas Mobilitet), Tariffmodell-projektet/Traiff 2.0, Klimatneutrala Gotland 2030 samt GECO (Gamifying Energy Communities). Inför 2025 är Energicentrum del i referensgrupp i projektet ”Mineralindustrin ställer om till koldioxidneutralitet” och i projekt inom demokratisk legitimitet i energi- och klimatomställningen lett av Linköpings universitet.
- Energicentrum ingår i en avdelningsövergripande arbetsgrupp kring Mobilitet i syfte att främja enhetsöverskridande arbete och mer kraft inom mobilitet.
- Energicentrums referensgrupp är tillika referensgrupp för Energiön Gotland samt för energifokuserade insatser hos Science Park Gotland.
- Energicentrum är medlem i Energikontoren Sverige och därmed en del av nätverket som utgörs av totalt 14 energikontor runtom i Sverige.

2.3 S W O T

<p>STYRKOR Starkt team – bra arbetssätt/bred kompetens Handlingsfrihet/egen identitet Engagemang Bra på samverkan Region Gotland i ryggen</p>	<p>SVAGHETER Projektbaserat vilket skapar osäkerheter Styrs av politiska beslut (kan svänga) Sårbar organisation (en person per roll) Otydliga avgränsningar (i ECG-uppdraget) Begränsad erfarenhet av stora EU-ansökningar</p>
<p>MÖJLIGHETER Ökat nationellt/internationellt samarbete (nätverk) Unikt ö-läge (närhet, sol/vind förutsättningar) God tillgång på projektutlysningar Finns lokal entusiasm Energifrågan är ständigt aktuell</p>	<p>HOT Minskade ekonomiska styrmedel (för målgruppen) Vag känsla av att omställningen brådskar Politisk motvind (besparingar, omställning nedprioriteras) Växande opinion (mot utbyggnad av förnybar energiproduktion) Begränsningar med ö-läge (tekniskt, småskalighet)</p>

2.4 Nulägesanalys

Energiomställningen på Gotland går framåt. Många aktörer, både på ön och utifrån, ger uttryck för att vilja agera för ett förnybart energisystem och effektivare användning av energi. Det är en fortsatt svaghet att vi hittills inte mätt allmänhetens inställning till energiomställningen, även om vi nu ser fram emot resultat från SCB:s medborgarundersökning (dec 2024). Den genomfördes hösten 2024 och innehåller för Gotland specifika frågor kring energiomställningen och Energicentrum som aktör.

Energiläget har generellt sett återhämtat sig sedan vintern 2022/23. Prisprognoserna inför kommande vinter förväntas vara stabila.

En tidplan för ny överföringskapacitet är kritisk för Gotlands energiomställning, så även utvecklingen av GEAB:s kapacitet i det regionala elnätet. Kortsiktigt skulle utrymme genom flexibilitet vara önskvärd för att frigöra effekt i nätet. Anslutning av Gotland till stamnätet behövs för att kunna delta i Svenska Kraftnäts stödtjänster, men detta tar sig inte troligt före en ny kabel år 2030.

De avslagna ansökningarna för havsbaserad vindkraft ändrar Gotlands förutsättningar till utveckling och påkallar tydligare fokus kring hur lösningar kan skapas inom Gotland och i befintligt energisystem. Självförsörjning och så kallad ö-drift kan komma högre upp på agendan.

Konkreta insatser, och inställningen att ”det brådskar”, saknas för att nå målet om 70 procents utsläppsreduktion inom transporter till 2027.

Med del av arbetet riktat mot energigemenskaper förblir regel frågan en utmaning för fortsatt motivation och genomförande.

Ett minskat stöd för energi- och klimatrådgivningen har potentiellt negativ inverkan på Energicentrums utbud av tjänster.

Behovet av Energicentrums engagemang och inblandning är fortlöpande större än vad det finns basanslag för. Det påkallar en process för kontinuerlig påfyllnad genom externt finansierade projekt in i verksamheten.

Energicentrum behöver täta avstämningar med NODE Gotland och med Energiön Gotland för att se till att möjliga synergier tas tillvara och att suboptimering undviks.

3. Syfte och roll

3.1 Syfte

Energicentrum ska stärka gotlänningarnas och näringslivets möjligheter att ställa om till ett effektivt och hållbart energisystem. Genom att inspirera och öka kunskapsnivån skapas engagemang och en vilja att investera i, och ställa om till ett hållbart energisamhälle.

Energicentrumets ledord är: *kunskap, inspiration och möjliggörare.*

3.2 Roll

Energicentrum tar flera roller:

- *Kommunikation.* Energicentrum agerar som en kommunikationscentral och har löpande en dialog med gotlänningarna om vad som händer inom energiomställningen på Gotland, sprider goda exempel och visar möjliga vägar framåt. Energicentrumets kommunikationsstrategi genomsyrar hela verksamhetens arbete. Den externa kommunikationen kännetecknas av att den är lyhörd, inspirerande, coachande och stöttande.
- *Energi- och klimatrådgivning.* Energicentrum erbjuder kostnadsfri och opartisk energi- och klimatrådgivning för den enskilde individen och till små- och medelstora företag. Syftet med rådgivningen är att minska energiberoende och klimatpåverkan.
- *Projektstöd.* Energicentrum coachar externa initiativ till investerings- och projektmedel när det är relevant. Det innebär att praktiskt vägleda till relevanta utlysningar, sammanföra partners och vara ett stöd i utformningen av ansökan.
- *Expertis.* Energicentrum innehar systemexpertis, i syfte att stödja det engagemang som skapas inom målgruppen.
- *Driva projekt.* Energicentrum äger projekt inom områden som syftar till att förbättra allmänna förutsättningar för Gotlands energiomställning.
- *Mätning och visualisering.* I den mån det är möjligt mäter Energicentrum sin egen verksamhet och verkar för att kontinuerligt mäta och visualisera Gotlands energiomställning, på olika nivåer och från olika perspektiv.

Verksamheten beaktar i alla led miljö och klimat i sina egna val och åtaganden.

4. De fyra naven (verksamhetsområden)

För att hitta rätt i samspelet med andra aktörer och för att skapa fokus i Energicentrums verksamhet, kanaliserar vi våra insatser inom fyra verksamhetsområden som vi kallar ”nav”. Ambitionen är att inom naven agera koncentrerat mot målgrupper och intressenter för att skapa förutsättningar för andra att agera.

4.1 Mobilitet

Energicentrum ska verka som ett nav inom mobilitet som syftar till att driva frågor kring hållbart resande och ett fossilfritt transportsystem på Gotland. I perspektiv till redan genomförda insatser på Gotland är avsikten här att fortsätta det arbetet och i än högre grad skapa engagemang från allmänhet och näringsliv.

4.2 Energiproduktion och energigemenskaper

Det här navet ska fungera som en informationscentral samt vara starkt stödande för initiativ mot energiproduktion och energigemenskaper. Detta driver på utvecklingen mot helhetslösningar för flexibla energiresurser på lokal nivå. Det stärker också individens möjlighet att rå över sin egen energiomställning. Uppdraget innefattar förmåga att kartlägga, analysera och visualisera nya lösningar.

4.3 Energieffektivisering

Energieffektivisering är ett kraftfullt verktyg eftersom ändrat beteende eller effektiva åtgärder kan minska eller helt eliminera ett energibehov. Här kan Energicentrum med sin kompetens, och direkt via sina rådgivningstjänster, konkret bidra till att företag, organisationer och privatpersoner arbetar aktivt med sina egna byggnader och verksamheter, så att energin används smart.

4.4 Lagring och flexibilitet

Inom lagring och flexibilitet ryms många systemfrågor och kopplingar till det regionala elnätet. Här handlar det i hög grad om teknisk analys, och verktyg för styrning för ett effektivare utnyttjande, både från kundens perspektiv men även för elnätet som system. Inom det här navet bidrar vi med kunskapshöjning i kombination med projekt för att skapa utveckling.

5. Målsättningar

5.1 Vision och övergripande mål

2040 har Energicentrum inspirerat och coachat Gotland till att ha investerat i och ställt om till ett förnybart energisamhälle.

Energicentrum bidrar på så vis till att Gotland blir en förebild och når de nationella energi- och klimatpolitiska målen före övriga Sverige.

1. 2040 har Gotland ett energisystem baserat på förnybar energi (Vårt Gotland 2040), att jämföra med Sveriges nationella mål om ett 100 procent förnybart elsystem till 2045.
2. Senast 2027 har växthusgasutsläppen inom transportsektorn minskat till 70 procent, att jämföra med det nationella målet till 2030 jämfört med utsläppsnivåer för 2010.
3. 2030 har Gotland en 60 procent effektivare energianvändning, att jämföra med Sveriges nationella mål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 i relation till bruttonationalprodukt, BNP. Målet för Gotland följs upp i relation till bruttoregionalprodukt, BRP.

Noter

- Målet för Gotland följs upp genom bearbetning av kommunal och regional energistatistik, KRE, från Statistiska Centralbyrån enligt arbetsmetoden för bearbetning av KRE som grundar sig på Energimyndighetens publikation ER 2015:17 vilken använts i framtagandet av Gotlands Energibalans på uppdrag av Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Följs upp i indikatoruppföljningen av etappmålet inom Begränsad klimatpåverkan som Länsstyrelsen gör årligen
- Ingår i Länsstyrelsens uppföljning i energi- och klimatstrategin.

5.2 Delmål

2027

- Åtta socknar har varit del i programmet Sockeneffekt och tagit väsentligt och gemensamt steg inom antingen förnybar energiproduktion, flexibilitet, energieffektivisering eller mobilitet
- 35 procent av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.

2031

- Ytterligare tolv socknar (totalt 20) har varit del i programmet Sockeneffekt och tagit väsentligt och gemensamt steg inom antingen förnybar energiproduktion, flexibilitet, energieffektivisering eller mobilitet
- 60 procent av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.

2035

- Ytterligare 15 socknar (totalt 35) har varit del i programmet Sockeneffekt och tagit väsentligt och gemensamt steg inom antingen förnybar energiproduktion, flexibilitet, energieffektivisering eller mobilitet
- 90 procent av Gotlands befolkning har, sedan 2020, antingen investerat i fossilfri lösning för sitt fordon och/eller installerat förnybar energiproduktion.

2040

- Ytterligare 15 socknar (totalt 50) har varit del i programmet Sockeneffekt och tagit väsentligt och gemensamt steg inom antingen förnybar energiproduktion, flexibilitet, energieffektivisering eller mobilitet
- Hela Gotlands energianvändning är baserad på förnybar energi.

5.3 Insatser 2025

Energicentrum lanserade i januari 2024 ett koncept för att arbeta i och med socknarna under namnet Sockeneffekt. Syftet är att framåtlutat och strukturerat verka för att socknar och andra grupper av medborgare får stöd för att göra insatser i energiomställningen. Det ska resultera i ökad förnybar energiproduktion, ökad energieffektivisering, fossilfritt resande samt ett tydligt medborgarinflytande inom energi. Sockeneffekt inkluderar Energicentrum totala verktygslåda av kunskap och spänner över alla nav.

Insatser inom Sockeneffekt blir en integrerad del i aktivitetsplanen framöver och understöds genom Energicentrum samlade resurser, inklusive de projekt som har relevant fokus. Här bör specifikt Ruractive nämnas som pågår till 2027-08-31 och syftar till utveckling inom energiomställning och mobilitet på landsbygden. Förutom en dedikerad personalresurs ges inom projektet utrymme för kommunikation, digitala verktyg och erfarenhetsutbyte.

Generellt ser vi att kopplingen mellan Beredskap och Energi bör tydliggöras och Energicentrum kommer under året söka sammanhang då beredskapsfrågor kan samverka med målen i energiomställningen.

INSATSER	NYCKELTAL
Energiproduktion & Energigemenskaper	
<ul style="list-style-type: none"> Genom projekten RURACTIVE, GECO samt verktyg från Mobilitetspusslet, energirådgivning och FAKTUM stödda insatser i socknar/ medborgargrupperingar. Det samlas upp inom konceptet Sockeneffekt. RURACTIVE: driva och stötta den lokala arbetsgruppens arbete framåt och även stötta utifrån de utmaningar som identifierades 2024 (workshop 1 och 2). Energidelning. Verka i nätverk för öppnat regelverk och uppmana Energikontoren Sverige att ta position i frågan om virtuella energigemenskaper och skattelättnad. Synliggör lokala ”goda exempel” inom solenergi. Fysiskt och digitalt. Ta fram ett kunskapsunderlag om solvärme. 	<p>Minst fem socknar aktiva i en tydlig energi-insats (genom Sockeneffekt).</p> <p>Två ytterligare ekonomiska föreningar och/eller projektgrupper skapas för energiinsatser (genom Sockeneffekt).</p> <p>Genomföra en ”Energidag” hos vinnaren av ”Årets Socken”.</p> <p>RURACTIVE: Genomföra två workshops (workshop 3 och 4). Implementering av framtagna lösningar på landsbygden påbörjade.</p> <p>Energikontoren Sverige är avsändare, ensam eller i grupp, till två artiklar som syftar till att öppna för virtuella energigemenskaper.</p> <p>Minst två dialogmöten om förnybar energiproduktion på/kring Gotland.</p> <p>Minst fyra kunskapsspridande insatser inom solbaserad värme- och elproduktion.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Skapa dialog med gotlänningarna kring de förväntade förändringarna av ökad förnybar kraftproduktion (egna/andras forum). • Fortsatt utveckling av ”Solkartan”. 	
Mobilitet	
<ul style="list-style-type: none"> • Koordinera Mobilitetsvecka med program från både näringsliv, offentlighet och akademi. Utgångspunkt: definiera mobilitetsbehovet och minska fossila transporter. • Sammanhållande i frågan om elbilsladdning. Leder leverantörer och gotländska aktörer till etablering av publika stationer. Erbjud introduktionsmöten för intresserade operatörer. • Aktivt verka för spridning av konceptet ”Cykelvänligast”. • FAKTUM: Underlätta mångsidiga tester inom beteende, gestaltning, kollektivtrafik, samarbete och samåkning. Utifrån utfall arbeta fram lokala såväl som nationella rekommendationer. • ”Visby – fossilfri innerstad”. Verka för att koncept tas fram och att frågan lyfts. • Ta fram ett kunskapsunderlag på tema samåkning. • Vinna projekt som syftar till att öka fossilfri mobilitet på landsbygden 	<p>Mobilitetsveckan genomförs med minst tio aktiviteter.</p> <p>Få med tre av de tio största arbetsplatserna på ön i konceptet Cykelvänligast (undantaget Region Gotland). Anordna fyra publika aktiviteter för kunskapsspridning.</p> <p>FAKTUM: genomföra minst åtta tester utifrån tillfrågade barns förslag. Genomföra minst ett möte med beslutsfattare inom Region Gotland.</p> <p>Möjliggöra presentation av koncept för ”fossilfri innerstad” i beslutsfattande forum.</p> <p>Genomföra minst fyra kunskapshöjande insatser inom samåkning.</p> <p>Göra två ansökningar för projekt inom mobilitet</p>
Lagring & Flexibilitet	
<ul style="list-style-type: none"> • Kunskapsunderlag för navet tas fram, målgruppsanpassas mot privatperson och företag. 	<p>Kunna visa ökad mängd hushåll med timavräkningsabonnemang. Avläsa från statistik att fler styr laster (källa: GEAB Elförsäljning)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Tariff 2.0 – nytt projekt inom tids- och platsdifferentierad nätnytta. Test av framtagen tariffs funktion under 12 månader, med start första februari. Målet är en tariff klar att användas för samtliga elnätsbolag. • Projekt RESTOR – nytt projekt inom lagring som leds av UUCG. Analys av lagringstekniker och behov. Fokus på självförsörjning ur ett ö-perspektiv. 	<p>Genomför minst fyra kunskapshöjande insatser inom Lagring & Flexibilitet.</p> <p>Tariff 2.0: pressmeddelande lokalt och nationellt om tariffen och dess möjligheter. Spridning av resultat till minst tio elnätsbolag.</p> <p>Genomföra slutseminarium, och bred nyhetsspridning av projektresultat, för det ursprungliga Tariffprojektet.</p> <p>Bidrar till att projektmål uppnås inom projekt RESTOR.</p>
<p>Energieffektivisering</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Fortsätta arbetet med informationsspridning och rådgivning till allmänhet, näringsliv och föreningar. Detta inkluderar insatser mot installatörer, byggfirmor som i sin tur agerar mot slutkund. • Identifiera de mest förekommande energieffektiviseringsåtgärderna och ta fram en investeringskalkyl. • Initiera och driva Energisafarivecka. • Projektansökan för fortsatt rådgivning mot företag. Skapa kapacitet för företagsrådgivning. • Fortsatt samverkan med biblioteken, skapa synlighet och kännedom om Energiväskan. 	<p>Nyckeltal/mål sätts inom EKR och framtida energicoach-projekt.</p> <p>Genomföra tio Fredagskaffi-träffar.</p> <p>Genomföra två kunskapsseminarier (vid beviljat projekt).</p> <p>Genomföra minst fem aktiviteter under Energisafariveckan.</p> <p>Minst en projektansökan inom energieffektivisering. Företagsrådgivning.</p> <p>Utlåningsgrad av Energiväskan på minst 75 procent under perioden oktober till mars. Minst två kännedomsskapande insatser om Energiväskan.</p>
<p>Övriga områden</p>	
<p><u>Näringslivets energiomställning</u> Arbeta aktivt med Energinätverket, i samverkan med Tillväxt Gotland, i deras fortsatta arbete för att skapa omställningskraft i det gotländska näringslivet. Ambitionen är att genom träffar skapa inspiration, kunskapshöjning och kontaktskapande, agerande, mellan företagen – samt att bredda nätverket.</p>	<p>Genomföra fyra nätverkstillfällen med Energinätverket.</p> <p>Uppnå tio beviljade företagsstöd inom energieffektivisering.</p> <p>Genomföra en energifokuserad träff riktad mot lantbrukare.</p>

<p>Samla representanter för lantbrukssektorn, såsom: LRF, Gotland Grönt Centrum och Länsstyrelsens ”Greppa Näringen”, i syfte att skapa aktivitet inom energi mot målgruppen.</p>	
<p><u>Klimatneutrala städer 2030</u> (Viable Cities) Bistå projektet med kommunikation- och marknadsexpertis på 20 procent.</p>	<p>Måluppfyllnad enligt projektmål (Region Gotland, samhällsbyggnadsenheten.)</p>
<p><u>Beredskap</u> Energicentrum samarbetar med andra aktörer inom området i syfte att belysa energifrågans vikt i förhållande till behovet av beredskap.</p>	<p>Gör en kunskapshöjande insats gentemot allmänheten under Beredskapsveckan.</p>
<p><u>Gotlandsbarometern</u> Fastställa Gotlands nuläge i fråga om medvetenhet, inställning och agerande i Gotlands energiomställning. Där mäts även kännedom om Energicentrum Gotland. Analysera resultat från undersökningen som genomförs hösten 2024 samt verka för regelbunden mätning.</p>	<p>Bred kommunikationsinsats utifrån undersökningsresultatet. Utifrån undersökningsresultatet identifiera insatser inom alla fyra nav till VP-2026.</p>
<p><u>Verksamhetsutveckling/kunskapshöjning</u> Energicentrum strävar kontinuerligt för att vidareutveckla arbetssätt och förmåga att nå framgång i uppdraget.</p>	<p>Fyra gemensamma kunskapshöjande tillfällen - kring ämnen som teamet identifierar som relevanta och aktuella.</p>
<p><u>Projektförsörjning</u> Energicentrum uppdaterar lista och diskuterar kontinuerligt aktuella teman för projekt. Medverkan i Energikontorens samverkansgrupper för samarbeten kring projekt. Samarbete inom Baltic Energy Islands Connect, BEIC, som strävar efter gemensamma projektansökningar.</p>	<p>Fyra till sex projekt med finansiering löpande med en ambition om 6,5 msek i extern finansiering, utöver basanslaget.</p>

6. Målgrupper

6.1 Primära - direkt kommunikation

- Gotländska hushåll och deltidsboende.
- Små och medelstora företag på Gotland.
- Organisationer och föreningar på Gotland.
- Nätverk av individer, communities.

6.2 Sekundära – främst indirekt kommunikation via partners

- Gotländska barn och ungdomar, en viktig påverkansgrupp (mot föräldrar) nu och representerar nästa generation.
- Intressenter till gotländska energiomställningen (till exempel nationella påverkansgrupper och myndigheter, möjliga leverantörer och finansiärer med flera.).

7. Övergripande aktivitetsplan

Under 2025 fortsätter Energicentrum att i första hand verka inom existerande nätverk, kanaler, event och forum på Gotland. I de fall det inte finns eller är prioriterat, tar Energicentrum egna initiativ som möjliggörare - för att nå en given grupp. Ett sådant initiativ är till exempel att i ökad grad försöka nå byggbolag och installatörer för att höja kunskapsnivån inom energieffektivisering, så de i sin tur bättre kan stötta sina kunder.

Lika mycket som vi deltar aktivt runt om på ön agerar vi även digitalt. Det pågår ett fortlöpande arbete med att hålla webbplatsen relevant, känd och tillgänglig. I tillägg till det hjälper de sociala kanalerna till att öka tillgängligheten på mottagarens villkor samt levandegör både våra egna och andras insatser inom energiomställningen på Gotland.

7.1 Q1 2025

- Kunskapsspridande träff inom Cykelvänligast.
- Deltar vid 92 möjligheter med Energidag i pris till ”Årets socken”.
- Tre Fredagskaffi på Energicentrum.
- Deltagande och medarrangemang av träff inom Energinätverket.
- Möten och annan aktivitet inom Sockeneffekt*.
- Slutseminarium för Tariffmodeller-projektet.

7.2 Q2 2025

- Kunskapsspridande träff inom Cykelvänligast.
- Energisafari-vecka med studiebesök, seminarium med mera.
- Utveckla och genomföra konceptet ”Mötesplats Energi” hos Energicentrum under Almedalsveckan, 23 till 27 juni. Genomför även egna seminarium med utgångspunkt i våra projekt.

- Tre Fredagskaffi på Energicentrum.
- Deltagande och medarrangemang inom Energinätverket.
- Möten och annan aktivitet inom Sockeneffekt*.

7.3 Q3 2025

- Seminarium med tema Energieffektivisering (vid beviljat projekt).
- Kunskapsspridande träff inom Cykelvänligast.
- Skördefestivalen (6 till 7 sept), möter allmänheten.
- Mobilitetsveckan (16 till 22 september) med tydligt värdskap från samlad arrangörsgrupp – från hållbart resande till tungtransporter. FAKTUM genomför digitalt slutseminarium.
- Deltagande och medarrangemang av träff inom Energinätverket.
- En Fredagskaffi på Energicentrum.
- Möten och annan aktivitet inom Sockeneffekt*.

7.4 Q4 2025

- Seminarium med tema Energieffektivisering (vid beviljat projekt).
- Kunskapsspridande träff inom Cykelvänligast.
- Företagardagen, verka för plats på scen/break out session.
- Deltagande och medarrangemang av träff inom Energinätverket.
- Tre Fredagskaffi på Energicentrum.
- Möten och annan aktivitet inom Sockeneffekt*.

* Som nämnts under 5.3 Insatser, så kommer ansenlig kraft läggas på insatser i/hos socknarna, vilket kommer generera aktiviteter inom alla fyra nav som i dag inte är kända.

7.5 Löpande under året:

- Synlighet och interaktion i digitala kanaler, enligt riktlinjer och innehållsplan. Kvalitativa och kvantitativa nyckeltal kopplat till respektive kommunikationskanal återfinns i Energicentrums kommunikationsplan.
- Regelbunden direktkommunikation i grupper och till bred prenumerantkrets.
- Rådgivning och möten med näringsliv och allmänhet inom ramen för Energi- och klimatrådgivningen och med förhoppning om nya projekt (Omställningslyftet 2.0 och Omställningslyftet plus) för rådgivningen mot företag. I mellantiden finansierar Energicentrum en Energicoach-funktion med egna medel.
- Stödja ansvariga för Företagsstöd inom Region Gotland att utarbeta riktade stöd inom energiområdet.

8. Referensgrupp

Energicentrumets referensgrupp har en bred förankring, som väl representerar det gotländska perspektivet och som har förmåga att styra mot det nationella målet om att Gotland går före övriga Sverige genom accelererad omställning. Referensgruppen utvecklades 2024 till att omfatta Energicentrum, projektet Energiön Gotland samt de energiinsatser som görs av Science Park Gotland. Gruppen förväntas mötas cirka fyra till sex gånger per år.

8.1 Gruppens syfte och mandat

- Ge verksamheten stöd och riktning.
- Säkerställa breda perspektiv i beslut.
- Signalvärde – vi gör det tillsammans.
- Bidra till årlig verksamhetsplan.
- Ta ekonomiska beslut inom basfinansieringen.
- Vid behov prioritera projektansökningar.
- Vara ambassadörer för Gotlands energiomställning - utifrån respektive verksamhet.

8.2 Referensgruppens representanter

- Tillväxt Gotland
- GUBIS
- Science Park Gotland
- LRF
- GEAB
- Länsstyrelsen
- Uppsala universitet, Campus Gotland
- Region Gotland (ordförande)
- Medborgarstol (Representant från den gotländska allmänheten, period: 15 april till 14 april.)

9. Bemanning

Bemanning i början på 2025 beräknas vara enligt följande:

- Enhetschef
 - Patrick Dahl, tillsvidareanställd, 100 %
- Energi- och klimatrådgivare (privatpersoner och företag)
 - Anna Bäckstade, tillsvidareanställd, 90 %
- Teknisk projektledare
 - Magnus Jennerholm, tillsvidareanställd, 100 %
- Energicoach
 - Richard Glifberg, tillsvidareanställd, 100 % (90 % Q1 och Q2.)
- Kommunikationsstrateg
 - Sophie Sölveborn, tillsvidareanställd, 100 % (80 % Q1 och Q2.)
- Marknadsförare med grafisk formgivning

- Thomas Bergström, tillsvidareanställd 241231, 100 % (90 % Q1 och Q2.)
- Projekt: FAKTUM – Framtiden är AKTiva Ungas Mobilitet (till 251231)
 - Petra Ahlman, projektledare, visstid till 251231, 100 %
- Projekt: Tariffmodeller, Tariff 2.0, RESTOR
 - Carl Brundin, projektkoordinator, visstid till 260430, 100 %
- Projekt: RURACTIVE (till 20270831)
 - Therese Wilhelmsson, projektledare, visstid till 270831, 100 %

10. Verksamhetsplatser

Energicentrum ska samverka och inspirera, samla och driva, rådge och upplevas tillgängliga av allmänhet och näringsliv. För att uppnå det strävar vi efter aktiv närvaro över hela ön, både fysiskt och digitalt. Vi fortsätter även att anpassa våra lokaler i Visby för ökat antal medarbetare och ökad kapacitet för besökare. Här bjuds exempelvis månatligen in till Fredagskaffi och under Almedalsveckan arrangeras ”Mötesplats Energi” i lokalerna.

När det gäller den fortlöpande verksamheten är det mycket viktigt att Energicentrum upplevs tillgänglig och närvarande över hela ön.

11. Finansiering

I november 2020 beslutade regionfullmäktige följande:

Budgetmedel för permanentning av Energicentrum Gotland tillförs regionstyrelsen från och med 2021.

Syftet med basfinansieringen är:

- Att kunna tillhandahålla Gotlands allmänhet och omvärlden med information och kommunikation kring Gotlands energiomställning. Digitalt, via kontor och möten.
- Att med personella insatser kunna vara drivande, stödjande och sammankopplande i Gotlandsbaserade energiomställningsinitiativ.
- Att vara en naturlig kontaktpunkt mot parter som kan medverka till Gotlands energiomställning, såsom relevanta EU-parter, företag, akademien med flera.
- Att fortlöpande skapa projektansökningar för att accelerera arbetet.

Under 2025 kommer projekt som Energicentrum leder/är del i finansieras av;

- Tariffmodeller/Tariff 2.0 bedrivs med medel från ERUF,
- FAKTUM från Vinnova,
- RURACTIVE från Horizon (EU),
- RESTOR från LIFE,
- Klimatneutrala Gotland 2030 från Energimyndigheten (Viable Cities)
- GECO (Gamifying Energy Communities) finansieras via Energimyndigheten.

Vidare har Energicentrum två aktiva ansökningar (dec 2024) som beslutas under 2025.